

## Wymagania edukacyjne: Geografia Polski, zakres rozszerzony

| Nr                                               | Temat lekcji                                         | Ocena                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------|------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                  |                                                      | dopuszczający                                                                                                                                                                                                                                                                      | dostateczny                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | dobry                                                                                                                                                                                                                                                                                   | bardzo dobry                                                                                                                                                                                                                                           | celujący                                                                                                                                          |
| I. Położenie oraz środowisko przyrodnicze Polski |                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                   |
| 1.                                               | Lekcja organizacyjna                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                   |
| 2.                                               | Położenie i granice Polski                           | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>wymienia i wskazuje na mapie sąsiadów Polski</li><li>podaje długość granic Polski z poszczególnymi krajami</li><li>podaje długość linii brzegowej</li><li>podaje całkowitą długość granic oraz powierzchnię kraju</li></ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawia charakterystyczne cechy położenia matematycznego fizycznogeograficznego i geopolitycznego Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li></ul>                                                                                                            | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>opisuje główne cechy terytorium i granic Polski na podstawie map: tematycznej i ogólnogeograficznej</li></ul>                                                                                                                    | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>ocenia konsekwencje położenia matematycznego, fizycznogeograficznego i geopolitycznego Polski</li></ul>                                                                                         | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>analizuje zmiany terytorium oraz granic państwa polskiego na przestrzeni dziejów</li></ul> |
| 3.                                               | Dzieje geologiczne obszaru Polski                    | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienia jednostki tektoniczne Europy</li><li>wskazuje jednostki tektoniczne Polski na mapie tematycznej</li><li>podaje przykłady surowców mineralnych występujących w Polsce</li></ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawia budowę geologiczną Polski na tle struktur geologicznych Europy na podstawie mapy geologicznej Europy</li><li>przedstawia jednostki tektoniczne Polski na podstawie mapy tematycznej</li><li>omawia występowanie surowców mineralnych na podstawie mapy tematycznej</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>omawia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski</li><li>omawia budowę geologiczną Karpat Zewnętrznych i Karpat Wewnętrznych na podstawie przekroju geologicznego umieszczonego w podręczniku</li></ul>                  | <ul style="list-style-type: none"><li>analizuje tabelę stratygraficzną</li><li>porządkuje chronologicznie wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski</li><li>wyjaśnia, w jakich warunkach geologicznych powstały wybrane surowce mineralne</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wykazuje, że położenie geologiczne Polski na kontynencie europejskim jest szczególne</li></ul>              |
| 4.                                               | Zlodowacenia w Polsce. Formy i utwory czwartorzędowe | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienia nazwy zlodowaceń, które wystąpiły na obszarze Polski</li><li>wskazuje krainy geograficzne objęte zlodowaceniami na mapie ogólnogeograficznej Polski</li></ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>omawia przebieg i zasięg zlodowaceń w Polsce na podstawie mapy tematycznej</li><li>opisuje formy rzeźby młodoglacjalnej</li><li>podaje przykłady górskich form polodowcowych</li></ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>omawia zlodowacenia, które wystąpiły na obszarze Polski</li><li>przedstawia wpływ zlodowaceń na rzeźbę powierzchni Polski na podstawie mapy w podręczniku</li><li>wyjaśnia różnicę między krajobrazem staroglacjalnym a młodoglacjalnym</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski na przykładzie Tatr</li><li>wykazuje wpływ klimatu peryglacjalnego na rzeźbę Polski</li></ul>                           | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnia, na czym polega strefowość form polodowcowych w północnej i środkowej Polsce</li></ul>             |
| 5.                                               | Cechy rzeźby powierzchni Polski                      | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienia pasy rzeźby terenu charakterystyczne dla powierzchni Polski</li><li>wymienia czynniki kształtujące rzeźbę terenu Polski</li></ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski</li><li>charakteryzuje pasy rzeźby terenu</li></ul>                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawia charakterystyczne cechy ukształtowania powierzchni Polski i ich wpływ na inne komponenty środowiska przyrodniczego na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li></ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"><li>analizuje ukształtowanie pionowe powierzchni kraju na podstawie krzywej hipsograficznej</li><li>wykazuje wpływ głównych orogenezy i zlodowaceń na ukształtowanie powierzchni kraju</li></ul>                     | <ul style="list-style-type: none"><li>porównuje ukształtowanie powierzchni Polski z ukształtowaniem innych krajów europejskich</li></ul>          |
| 6.                                               | Klimat Polski                                        | <ul style="list-style-type: none"><li>wyróżnia astronomiczne,</li></ul>                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"><li>podaje cechy klimatu Polski</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"><li>wykazuje regionalne</li></ul>                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"><li>wykazuje wpływ poszczególnych</li></ul>                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"><li>wykazuje gospodarcze skutki</li></ul>                                                                       |

|     |                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----|-----------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     |                                   | <p>kalendarzowe i termiczne pory roku</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia czynniki kształtujące klimat Polski</li> <li>odczytuje dane z klimatogramów</li> </ul>                                                                                                                                                                 | <p>na podstawie map tematycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyróżnia masy kształtujące pogodę w Polsce</li> </ul>                                                                                                                                                       | <p>zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w Polsce na podstawie danych liczbowych i map klimatycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje klimat Polski na podstawie danych liczbowych i map klimatycznych</li> </ul>                                                                              | <p>geograficznych czynników klimatotwórczych na klimat w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje rodzaje wiatrów występujących w Polsce</li> </ul>                                                                                                             | <p>ekstremalnych zjawisk atmosferycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje przyczyny regionalnego zróżnicowania klimatu w Polsce</li> <li>ocenia gospodarcze konsekwencje zróżnicowania długości okresu wegetacyjnego w Polsce</li> </ul> |
| 7.  | Bilans wodny Polski. Sieć rzeczna | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia elementy bilansu wodnego na podstawie schematu</li> <li>wymienia najważniejsze elementy systemu rzecznoego Polski</li> <li>wymienia regiony narażone na częste powodzie</li> <li>wskazuje największe rzeki Polski na mapie ogólnogeograficznej</li> </ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia cechy sieci rzecznej Polski i wyjaśnia jej zróżnicowanie na podstawie map tematycznych</li> <li>charakteryzuje największe rzeki Polski na podstawie dostępnych źródeł</li> <li>omawia znaczenie gospodarcze polskich rzek</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje składowe bilansu wodnego Polski w roku hydrologicznym</li> <li>opisuje rozmieszczenie zlewk i dorzeczy na obszarze Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>omawia cechy reżimu polskich rzek</li> </ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia przyczyny niedoboru wody w wybranych regionach i gospodarcze skutki tego zjawiska</li> <li>wyjaśnia zmiany stanów wody oraz analizuje przyczyny i typy powodzi w Polsce</li> </ul>                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzasadnia relacje pomiędzy siecią hydrograficzną a innymi elementami systemu przyrodniczego Ziemi</li> </ul>                                                                                                       |
| 8.  | Jeziora. Wody podziemne           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia obszary o największej koncentracji jezior na podstawie mapy ogólnogeograficznej</li> <li>wymienia typy genetyczne jezior i podaje przykłady</li> <li>wymienia rodzaje wód podziemnych (w tym mineralnych)</li> <li>wskazuje miejsca występowania wód mineralnych na mapie tematycznej</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia znaczenie przyrodnicze i gospodarcze jezior</li> <li>wymienia sztuczne zbiorniki znajdujące się w Polsce i wskazuje na mapie</li> <li>charakteryzuje wody podziemne w Polsce</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje główne typy genetyczne jezior Polski na wybranych przykładach</li> <li>porównuje batymetrię jezior różnego typu</li> <li>przedstawia znaczenie sztucznych zbiorników wodnych</li> <li>omawia rozmieszczenie wód mineralnych i termalnych na podstawie map tematycznych Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje rozmieszczenie i zasoby jezior w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych</li> <li>analizuje przekrój przez basen artezyjski na przykładzie niecki warszawskiej</li> </ul>                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia stopień wykorzystania wód termalnych w gospodarce kraju</li> </ul>                                                                                                                                          |
| 9.  | Morze Bałtyckie                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia największe wyspy Bałtyku i podaje ich przynależność państwową</li> <li>wymienia nazwy państw leżących nad Bałtykiem i wskazuje je na mapie</li> <li>wymienia przykłady flory i fauny Bałtyku</li> </ul>                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia cechy fizycznogeograficzne Morza Bałtyckiego</li> <li>podaje przyczyny niskiego zasolenia wód Bałtyku</li> <li>charakteryzuje florę i faunę Morza Bałtyckiego</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia genezę Morza Bałtyckiego</li> <li>charakteryzuje typy wybrzeży Morza Bałtyckiego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje bilans wodny Morza Bałtyckiego</li> <li>analizuje zasolenie wód Morza Bałtyckiego</li> </ul>                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia stan czystości wód Bałtyku oraz wyjaśnia przyczyny ich zanieczyszczenia</li> </ul>                                                                                                                          |
| 10. | Gleby w Polsce                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia główne typy genetyczne gleb występujących w Polsce</li> <li>wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych typów genetycznych gleb</li> </ul>                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>rozdziela główne typy genetyczne gleb występujących w Polsce</li> <li>analizuje rozmieszczenie głównych typów genetycznych gleb</li> <li>wymienia gleby strefowe i niestrefowe występujące w Polsce</li> </ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia uwarunkowania powstawania gleb w Polsce</li> <li>charakteryzuje wybrane profile glebowe</li> <li>wyjaśnia występowanie gleb strefowych i niestrefowych w Polsce</li> <li>omawia strukturę bonitacyjną gleb w Polsce</li> </ul>                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia wpływ czynników przyrodniczych na proces powstawania gleb na obszarze Polski</li> <li>porównuje wartość użytkową gleb w różnych regionach Polski</li> <li>przedstawia stopień degradacji gleb w Polsce i sposoby ich ochrony</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia przydatność rolniczą gleb w Polsce</li> <li>wskazuje sposoby zapobiegania erozji gleb w Polsce</li> </ul>                                                                                                   |

|                          |                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 11.                      | Świat roślin i zwierząt w Polsce                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienia typy lasów w Polsce</li><li>charakteryzuje rozmieszczenie lasów w Polsce</li><li>wymienia przykłady gatunków roślin i zwierząt chronionych w Polsce</li></ul>                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawia granice zasięgów występowania wybranych gatunków drzew na podstawie mapy tematycznej</li><li>podaje skład gatunkowy lasów w Polsce na podstawie wykresu</li><li>charakteryzuje cechy świata roślinnego i zwierzęcego w Polsce</li></ul>                              | <ul style="list-style-type: none"><li>charakteryzuje główne zbiorowiska roślinne na obszarze Polski i wyjaśnia uwarunkowania ich występowania</li><li>opisuje funkcje i znaczenie lasów w Polsce</li></ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnia przyczyny regionalnego zróżnicowania lesistości w Polsce</li><li>przedstawia wpływ przejściowości klimatycznej na zasięg występowania wybranych gatunków drzew oraz strukturę gatunkową lasów w Polsce</li></ul>                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnia zależności pomiędzy rozmieszczeniem określonych typów lasów a warunkami naturalnymi i działalnością człowieka</li></ul>                                                                   |
| 12./13.                  | Powtórzenie i sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Środowisko przyrodnicze Polski</i> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                          |
| II. Ludność. Urbanizacja |                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                          |
| 14.                      | Podział administracyjny Polski                                                         | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>wskazuje na mapie województwa i podaje ich nazwy</li><li>wymienia stolice poszczególnych województw</li></ul>                                                                                                                                                 | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>charakteryzuje podział administracyjny własnego województwa</li></ul>                                                                                                                                                                                           | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawia cechy podziału administracyjnego Polski na podstawie mapy administracyjnej</li></ul>                                                                                                                                                                           | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>omawia zmiany podziału administracyjnego Polski po II wojnie światowej</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                 | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>omawia podział i kompetencje władz administracyjnych</li></ul>                                                                                                                    |
| 15.                      | Liczba i rozmieszczenie ludności Polski                                                | <ul style="list-style-type: none"><li>podaje czynniki wpływające na zmiany liczby ludności po zakończeniu II wojny światowej</li><li>wymienia województwa o największym przyroście i największym spadku liczby ludności w ostatnich latach na podstawie mapy tematycznej</li></ul>                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>charakteryzuje czynniki decydujące o rozmieszczeniu ludności Polski</li><li>przedstawia zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej</li></ul>                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"><li>oblicza wskaźnik dynamiki zmian liczby ludności Polski</li><li>oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia wybranego województwa</li><li>omawia zmiany tempa wzrostu liczby ludności Polski</li><li>wyjaśnia przyczyny zmian zachodzących w rozmieszczeniu ludności Polski</li></ul>              | <ul style="list-style-type: none"><li>omawia regionalne zróżnicowanie zmian liczby ludności</li><li>omawia przyczyny i konsekwencje zmian liczby ludności na podstawie danych statystycznych</li></ul>                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>prognozuje rozwój liczby ludności Polski na podstawie wskaźników demograficznych</li><li>określa przyrodnicze i społeczno-gospodarcze skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności</li></ul>    |
| 16.                      | Struktura demograficzna ludności Polski                                                | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienia województwa charakteryzujące się najwyższym i najniższym współczynnikiem przyrostu naturalnego oraz najwyższym i najniższym współczynnikiem feminizacji na podstawie danych statystycznych</li><li>wymienia przyczyny starzenia się polskiego społeczeństwa</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>omawia przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego na podstawie kartogramu</li><li>wyjaśnia przyczyny niskiego współczynnika przyrostu naturalnego w miastach</li><li>charakteryzuje strukturę ludności Polski wg wieku i płci na podstawie danych statystycznych</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>analizuje wartość przyrostu naturalnego w Polsce w wybranych okresach na podstawie danych statystycznych</li><li>omawia przyczyny zmian przyrostu naturalnego w Polsce w ostatnich latach</li><li>oblicza wartość współczynnika przyrostu naturalnego i współczynnika feminizacji</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnia przyczyny wyżu demograficznego w Polsce w latach 50. XX w. i jego skutki</li><li>wyjaśnia zmiany kształtu piramidy wieku i płci ludności Polski następujące wraz z rozwojem gospodarczym</li><li>porównuje piramidę wieku i płci ludności Polski w danym roku z piramidami wieku i płci ludności innych państw</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>przewiduje społeczno-gospodarcze skutki starzenia się polskiego społeczeństwa</li></ul>                                                                                                            |
| 17.                      | Migracje wewnętrzne i zagraniczne Polaków                                              | <ul style="list-style-type: none"><li>podaje przyczyny migracji wewnętrznych i zagranicznych Polaków</li><li>wymienia kraje, do których emigruje obecnie największa liczba Polaków</li><li>podaje przykłady obszarów</li></ul>                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>charakteryzuje regionalne zróżnicowanie salda migracji wewnętrznych w ostatnich latach na podstawie mapy</li><li>określa kierunki współczesnych migracji wewnętrznych i zagranicznych Polaków</li></ul>                                                                          | <ul style="list-style-type: none"><li>charakteryzuje cechy i kierunki współczesnych migracji wewnętrznych Polaków</li><li>oblicza współczynnik przyrostu rzeczywistego</li><li>opisuje rozmieszczenie i liczebność Polonii na świecie</li></ul>                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawia uwarunkowania oraz konsekwencje wewnętrznych i zagranicznych migracji Polaków</li><li>analizuje okresowe zmiany salda migracji zagranicznych i wewnętrznych</li></ul>                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"><li>formułuje prognozy dotyczące zmian migracji Polaków (wielkości i kierunków)</li><li>ocenia zagrożenia związane z ruchami migracyjnymi</li><li>ocenia falę migracji zagranicznych Polaków</li></ul> |

|     |                                                                |                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                        |
|-----|----------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|     |                                                                | o dodatnim i ujemnym saldzie migracji wewnętrznych na podstawie map zamieszczonych w podręczniku                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | na podstawie danych statystycznych                                                                                                                                                                                                                                                                                | • wyjaśnia przyczyny zmian salda migracji wewnętrznych i zagranicznych                                                                                                                                     | po wejściu do UE                                                                                                                                                       |
| 18. | Struktura narodowościowa i wyznaniowa w Polsce. Grupy etniczne | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia mniejszości narodowe i etniczne w Polsce</li> <li>wskazuje rozmieszczenie mniejszości narodowych i etnicznych na mapie</li> <li>wymienia religie wyznawane w Polsce</li> </ul>  | <ul style="list-style-type: none"> <li>dostrzega różnice między mniejszością narodową, mniejszością etniczną i grupą etniczną</li> <li>charakteryzuje wybraną grupę etniczną w Polsce na podstawie dostępnych źródeł</li> <li>omawia rozmieszczenie grup etnicznych w Polsce na podstawie mapy tematycznej</li> <li>omawia przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia przedstawicieli poszczególnych wyznań na terenie Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje strukturę narodowościową i wyznaniową ludności Polski na podstawie danych statystycznych</li> <li>omawia najważniejsze cechy kulturowe grup etnicznych w Polsce na podstawie dostępnych źródeł</li> <li>opisuje główne grupy wyznaniowe w Polsce</li> </ul> | • wyjaśnia kulturowe aspekty zróżnicowania religijnego                                                                                                                                                     | • przewiduje korzyści lub problemy wynikające z zamieszkania kraju jednolitego narodowościowo                                                                          |
| 19. | Struktura zatrudnienia i problem bezrobocia w Polsce           | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia czynniki wpływające na aktywność zawodową ludności w Polsce</li> <li>wymienia grupy ekonomiczne ludności w Polsce</li> </ul>                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia aktywność zawodową ludności Polski na podstawie danych statystycznych</li> <li>charakteryzuje strukturę bezrobocia w Polsce</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia zmiany w strukturze zatrudnienia ludności Polski od 1990 r.</li> <li>oblicza współczynnik aktywności zawodowej i współczynnik bezrobocia w Polsce</li> <li>wyказuje regionalne zróżnicowanie rynku pracy w Polsce</li> </ul>                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia uwarunkowania i konsekwencje zróżnicowania struktury zatrudnienia w Polsce</li> <li>przedstawia przyczyny i konsekwencje bezrobocia w Polsce</li> </ul> | • wykazuje zależność struktury zatrudnienia Polski lub wybranych państw UE od poziomu rozwoju gospodarczego                                                            |
| 20. | Stan zdrowia ludności Polski                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia najczęstsze schorzenia przewlekłe dotyczące Polaków</li> <li>wymienia czynniki wpływające na stan zdrowia ludności Polski</li> </ul>                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia przyczyny zróżnicowania stanu zdrowia ludności Polski</li> <li>przedstawia główne przyczyny zgonów w Polsce</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                            | • omawia czynniki różnicujące długość życia kobiet i mężczyzn w Polsce                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia najczęstsze schorzenia przewlekłe i wykazuje ich zróżnicowanie regionalne</li> <li>ocenia skutki zróżnicowania stanu zdrowia ludności Polski</li> </ul> | • ocenia dostępność i poziom usług medycznych w Polsce                                                                                                                 |
| 21. | Sieć osadnicza w Polsce                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia elementy sieci osadniczej</li> <li>wymienia funkcje miast</li> <li>wskazuje największe miasta Polski na mapie</li> <li>wymienia główne typy genetyczne kształtów wsi</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje największe miasta w Polsce i ich rozmieszczenie</li> <li>charakteryzuje strukturę funkcjonalną miast</li> <li>omawia czynniki wpływające na rozwój osadnictwa wiejskiego w Polsce</li> </ul>                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>określa cechy sieci osadniczej i jej rozwój w Polsce</li> <li>omawia układy przestrzenne polskich miast na podstawie fotografii</li> <li>omawia główne typy genetyczne kształtów wsi w Polsce</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia tendencje zmian układu sieci osadniczej w Polsce</li> <li>omawia hierarchię jednostek osadniczych w Polsce</li> </ul>                                        | • wyjaśnia związki zachodzące pomiędzy elementami środowiska przyrodniczego a strukturą osadniczą                                                                      |
| 22. | Urbanizacja w Polsce                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia zmiany liczby ludności miast wg województw na podstawie mapy tematycznej</li> <li>przedstawia typy aglomeracji w Polsce i podaje ich przykłady</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje przebieg procesów urbanizacyjnych w Polsce</li> <li>wyjaśnia przyczyny deglomeracji</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce i jego przyczyny</li> <li>wyjaśnia uwarunkowania współczesnych procesów</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia wpływ procesów urbanizacyjnych na zmiany sieci osadniczej</li> <li>wyjaśnia, na czym polega proces reurbanizacji i podaje jego przykłady w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>prognozuje kierunek zmian związanych z urbanizacją</li> <li>interpretuje wskaźniki urbanizacji w Polsce i krajach UE</li> </ul> |

|                |                                                                              |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                |                                                                              |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                               | urbanizacyjnych w Polsce                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• ocenia skutki procesów urbanizacyjnych w Polsce</li><li>• wyjaśnia przyczyny zmian procesów urbanizacyjnych</li></ul>                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 23.            | Preferencje wyborcze Polaków. Organizacje pozarządowe                        | <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienia główne opcje polityczne w kraju</li><li>• wymienia organizacje pozarządowe w Polsce</li></ul>                                                                | <ul style="list-style-type: none"><li>• podaje przykłady obszarów o najwyższym poparciu dla głównych opcji politycznych w Polsce na podstawie mapy</li><li>• podaje cechy organizacji pozarządowych w Polsce</li></ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawia zróżnicowanie frekwencji wyborczej w Polsce</li><li>• omawia zasady działalności organizacji pozarządowych w Polsce</li></ul>                                                              | <ul style="list-style-type: none"><li>• omawia czynniki wpływające na preferencje wyborcze Polaków</li><li>• analizuje regionalne zróżnicowanie preferencji wyborczych w Polsce</li></ul>                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• ocenia stałe i zmienne czynniki wpływające na preferencje wyborcze Polaków oraz regionalne zróżnicowanie tych preferencji</li></ul>                                                                                        |
| 24.            | Bogactwo kulturowe Polski                                                    | <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienia obiekty kultury materialnej oraz obiekty z <i>Listy światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO</i> w Polsce</li></ul>                        | <ul style="list-style-type: none"><li>• charakteryzuje pomniki historii Polski</li><li>• opisuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO</i></li></ul>                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>• omawia znaczenie obiektów kultury materialnej w przeszłości i w czasach współczesnych w wybranym województwie</li><li>• omawia najciekawsze obiekty kultury materialnej w swoim województwie</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• omawia dziedzictwo kulturowe różnych grup narodowościowych, etnicznych i religijnych w Polsce</li><li>• przedstawia potencjał kulturowy i naukowy Polski</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• ocenia wkład Polaków w rozwój cywilizacyjny świata</li></ul>                                                                                                                                                               |
| 25./26.        | Powtórzenie i sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Ludność. Urbanizacja</i> |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| III. Rolnictwo |                                                                              |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| 27.            | Czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce                                          | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienia czynniki rozwoju rolnictwa</li><li>• wymienia typy rolnictwa</li><li>• wymienia regiony rolnicze w Polsce i wskazuje je na mapie</li></ul>  | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>• charakteryzuje uwarunkowania rozwoju rolnictwa w wybranych regionach kraju</li><li>• charakteryzuje główne regiony rolnicze w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych</li></ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnia przyczyny zróżnicowania poziomu rolnictwa w Polsce i jego konsekwencje</li></ul>                                                                                             | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>• ocenia wpływ wybranych czynników przyrodniczych i pozaprzyrodniczych na rozwój rolnictwa w Polsce na podstawie map tematycznych</li></ul>         | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>• ocenia politykę rolną państwa polskiego</li><li>• ocenia wybrane obszary w Polsce pod względem ich przydatności do produkcji rolnej</li></ul>                                                             |
| 28.            | Produkcja roślinna w Polsce                                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienia główne obszary uprawy roślin w Polsce na podstawie map tematycznych</li><li>• przedstawia produkcję zbóż w Polsce na podstawie wykresu</li></ul>             | <ul style="list-style-type: none"><li>• charakteryzuje strukturę upraw w Polsce</li><li>• charakteryzuje rozmieszczenie upraw oraz wielkość produkcji głównych ziemiopłodów w Polsce na podstawie map tematycznych i danych statystycznych</li></ul>          | <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawia wielkość produkcji rolnej Polski na tle wybranych krajów świata na podstawie danych statystycznych</li></ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"><li>• analizuje przestrzenną strukturę upraw w Polsce i jej zmiany na podstawie map tematycznych i danych statystycznych</li></ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• określa tendencje zmian w produkcji roślinnej w Polsce</li></ul>                                                                                                                                                           |
| 29.            | Chów zwierząt w Polsce                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce i określa kierunki ich chowu</li><li>• wymienia czynniki lokalizacji chowu wybranych zwierząt gospodarskich</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>• omawia rozmieszczenie i wielkość pogłowia głównych zwierząt gospodarskich w kraju na podstawie map tematycznych</li></ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawia uwarunkowania chowu zwierząt w Polsce</li><li>• przedstawia przyczyny zmian w pogłowie wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce w ostatnich latach</li></ul>                              | <ul style="list-style-type: none"><li>• porównuje wielkość produkcji zwierzęcej w Polsce na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych</li></ul>                                          | <ul style="list-style-type: none"><li>• określa tendencje zmian w pogłowie zwierząt gospodarskich w Polsce</li><li>• określa zależność między pogłowiem wybranych gatunków zwierząt gospodarskich a wielkością produkcji mięsa, mleka i innych produktów</li></ul> |

|              |                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                |
|--------------|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 30.          | Integracja polskiego rolnictwa z rolnictwem UE                    | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienia główne problemy polskiego rolnictwa</li></ul>                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"><li>omawia bariery ograniczające rozwój polskiego rolnictwa</li><li>wymienia korzyści, które daje polskiemu rolnictwu członkostwo naszego kraju w UE</li></ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawia zmiany strukturalne w polskim rolnictwie, które zaszły po wstąpieniu naszego kraju do UE</li></ul>                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"><li>ocenia stan polskiego rolnictwa na tle pozostałych krajów UE</li></ul>                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"><li>formułuje wnioski dotyczące korzyści, które może przynieść polskiemu rolnictwu uczestnictwo we wspólnej polityce rolnej UE</li></ul>                     |
| 31.          | Rybacktwo                                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienia akweny będące łowiskami dla polskiego rybactwa morskiego</li><li>wymienia porty morskie i rybackie polskiego wybrzeża na podstawie mapy tematycznej</li></ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawia stan floty rybackiej w Polsce</li><li>opisuje zmiany w wielkości połowów w Polsce w ostatnich latach na podstawie wykresu</li></ul>                                            | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawia stan i perspektywy rozwoju polskiego rybactwa omawia znaczenie rybactwa śródlądowego dla gospodarki wybranego regionu</li></ul>                                                                | <ul style="list-style-type: none"><li>analizuje wielkość i strukturę połowów w Polsce w ostatnich latach na podstawie danych statystycznych</li></ul>                                                                            | <ul style="list-style-type: none"><li>prognozuje zmiany w polskim rybactwie związane z uczestnictwem we wspólnej polityce rolnej UE</li></ul>                                                  |
| 32./33.      | Powtórzenie i sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Rolnictwo</i> |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                |
| IV. Przemysł |                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                |
| 34.          | Sytuacja polskiego przemysłu                                      | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>dokonuje podziału polskiego przemysłu</li><li>wymienia przyczyny restrukturyzacji polskiego przemysłu</li><li>wymienia przykłady specjalnych stref ekonomicznych w Polsce na podstawie mapy</li></ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawia rozwój i znaczenie przemysłu na obszarze Polski</li><li>omawia znaczenie specjalnych stref ekonomicznych dla gospodarki kraju</li></ul>                       | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>prezentuje przykłady przekształceń własnościowych w polskim przemyśle mających wpływ na zmiany struktury produkcji i stopień zaspokojenia potrzeb materialnych</li></ul>                  | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>określa zmiany w gospodarce Polski spowodowane jej restrukturyzacją i modernizacją po 1990 r.</li><li>określa miejsce Polski w światowej produkcji przemysłowej</li></ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>ukazuje perspektywy rozwoju przemysłu w Polsce</li></ul>                                                                                |
| 35.          | Górnictwo w Polsce                                                | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazuje rozmieszczenie najważniejszych złóż surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej</li><li>wymienia surowce energetyczne eksploatowane w kraju i wskazuje ich rozmieszczenie na mapie</li></ul>  | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazuje na mapie Polski obszary występowania podstawowych zasobów naturalnych</li></ul>                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>analizuje zmiany wielkości wydobycia wybranych surowców mineralnych w Polsce na podstawie danych statystycznych</li></ul>                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>ocenia wielkość wydobycia surowców w Polsce na tle światowej produkcji na podstawie danych statystycznych</li></ul>                                                                        | <ul style="list-style-type: none"><li>ocenia stan i perspektywy rozwoju polskiego przemysłu wydobywczego</li><li>omawia warunki występowania niekonwencjonalnych złóż gazu ziemnego</li></ul>  |
| 36.          | Przemysł energetyczny w Polsce                                    | <ul style="list-style-type: none"><li>charakteryzuje rodzaje elektrowni funkcjonujących w Polsce</li><li>wymienia alternatywne źródła energii wykorzystywane w polskiej energetyce</li><li>dokonuje podziału elektrowni funkcjonujących w Polsce</li></ul>   | <ul style="list-style-type: none"><li>przedstawia rozmieszczenie największych elektrowni ciepłych, wodnych i innych niekonwencjonalnych na podstawie map tematycznych</li></ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>omawia współczesne przemiany w polskiej energetyce</li><li>porównuje wielkość i strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce i w innych państwach świata na podstawie danych statystycznych</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>wyjaśnia przyczyny i konsekwencje zmian w gospodarowaniu różnymi źródłami energii w Polsce</li><li>wskazuje możliwość wykorzystania alternatywnych źródeł energii w Polsce</li></ul>       | <ul style="list-style-type: none"><li>uzasadnia aktualną lokalizację różnego typu elektrowni w Polsce</li><li>formułuje problemy energetyki na przykładach wybranych regionów Polski</li></ul> |
| 37.          | Przemysł przetwórczy w Polsce                                     | <ul style="list-style-type: none"><li>wymienia najważniejsze działy przetwórstwa przemysłowego w Polsce</li><li>wskazuje obszary rozmieszczenia przemysłu spożywczego, samochodowego, elektronicznego i meblarskiego</li></ul>                               | <ul style="list-style-type: none"><li>wskazuje dynamicznie rozwijające się dziedziny produkcji przemysłowej w Polsce</li><li>wskazuje na mapie Polski siedziby najbardziej dochodowych firm przetwórstwa przemysłowego</li></ul> | <ul style="list-style-type: none"><li>omawia rolę poszczególnych działów przetwórstwa przemysłowego w gospodarce Polski</li><li>porównuje strukturę przemysłu przetwórczego Polski z krajami UE</li></ul>                                        | <ul style="list-style-type: none"><li>opisuje uwarunkowania rozmieszczenia przemysłu przetwórczego w Polsce na podstawie map tematycznych</li></ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"><li>ocenia perspektywy rozwoju przemysłu zaawansowanej technologii w Polsce</li></ul>                                                                        |

|           |                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                              |
|-----------|------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 38.       | Obszary koncentracji przemysłu w Polsce                          | <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnia różnicę między ośrodkiem przemysłowym a okręgiem przemysłowym</li><li>• wskazuje na mapie nieistniejące już i współczesne okręgi przemysłowe w Polsce</li></ul>                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"><li>• omawia rozmieszczenie okręgów przemysłowych w Polsce w latach 80. i 90. XX w. oraz współczesnych na podstawie map tematycznych</li><li>• omawia czynniki lokalizacji wybranych okręgów przemysłowych w Polsce</li></ul>                                                                               | <ul style="list-style-type: none"><li>• określa rozmieszczenie i znaczenie okręgów przemysłowych w Polsce</li><li>• opisuje przyczyny restrukturyzacji w wybranych okręgach przemysłowych w Polsce</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"><li>• opisuje zmiany zachodzące w wybranych okręgach przemysłowych w Polsce</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• porównuje procesy restrukturyzacyjne zachodzące w wybranych okręgach przemysłowych w Polsce, biorąc pod uwagę dawną i obecną strukturę gałęziową przemysłu</li></ul> |
| 39./40.   | Powtórzenie i sprawdzenie wiadomości z rozdziału <i>Przemysł</i> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                              |
| V. Usługi |                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                              |
| 41.       | Transport w Polsce                                               | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienia przykłady działalności usługowej w Polsce</li><li>• wymienia przykłady firm usługowych mających siedziby w wybranym powiecie</li><li>• wskazuje na mapie najważniejsze szlaki transportowe w Polsce</li><li>• charakteryzuje sieć transportową wybranego regionu kraju</li><li>• wymienia elementy infrastruktury transportu przesyłowego</li></ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>• omawia rolę i znaczenie usług w Polsce</li><li>• wymienia problemy transportu kolejowego i samochodowego w Polsce</li><li>• przedstawia znaczenie transportu intermodalnego, jego wady i zalety</li><li>• wymienia przyczyny budowy autostrad i dróg ekspresowych w Polsce</li></ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawia zróżnicowanie sektora usług w Polsce i innych państwach UE</li><li>• przedstawia uwarunkowania rozwoju i strukturę transportu w Polsce</li><li>• określa stopień rozwoju sieci transportowej w Polsce na tle krajów UE</li><li>• określa zmiany w zakresie środków transportu w Polsce</li><li>• określa skutki budowy autostrad i dróg ekspresowych w Polsce</li></ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienia przykłady przekształceń własnościowych w polskiej gospodarce mających wpływ na zmiany struktury usług</li><li>• analizuje sieć transportu w Polsce jej zmiany na podstawie danych statystycznych i map tematycznych</li><li>• wyjaśnia zróżnicowanie udziału poszczególnych rodzajów transportu w przewozach i pracy przewozowej w Polsce na podstawie danych statystycznych</li></ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"><li>• uzasadnia konieczność inwestowania w rozwijanie sieci transportowej we własnym regionie i w Polsce</li></ul>                                        |
| 42.       | Łączność w Polsce                                                | <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienia rodzaje usług, które obejmuje łączność</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ul style="list-style-type: none"><li>• omawia rolę łączności w gospodarce Polski</li><li>• opisuje rozwój łączności w Polsce po II wojnie światowej</li><li>• przedstawia charakterystykę poszczególnych działów łączności</li></ul>                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>• podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie kraju</li><li>• określa poziom rozwoju łączności w Polsce na tle krajów UE</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnia przyczyny niższego poziomu rozwoju łączności w Polsce w stosunku do wysoko rozwiniętych krajów UE</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"><li>• ocenia uwarunkowania oraz współczesne tendencje rozwoju różnych środków łączności w Polsce</li></ul>                                                                 |
| 43.       | Atrakcyjność turystyczna Polski                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>atrakcyjność turystyczna</i></li><li>• wymienia walory krajoznawcze Polski</li><li>• odróżnia walory przyrodnicze od antropogenicznych</li></ul>                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienia regiony turystyczne w Polsce i wskazuje je na mapie</li><li>• przedstawia atrakcje turystyczne wybranych regionów Polski na podstawie dostępnych źródeł</li></ul>                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"><li>• analizuje czynniki warunkujące rozwój turystyki w Polsce</li><li>• porównuje i walory turystyczne wybranych regionów w Polsce</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"><li>• ocenia walory przyrodnicze i pozaprzyrodnicze Polski</li><li>• ocenia regionalne zróżnicowanie infrastruktury turystycznej w Polsce</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"><li>• dowodzi atrakcyjności turystycznej Polski</li></ul>                                                                                                                  |
| 44.       | Turystyka krajowa i zagraniczna                                  | <ul style="list-style-type: none"><li>• wymienia czynniki warunkujące rozwój turystyki</li><li>• podaje kierunki wyjazdów zagranicznych polskich turystów</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"><li>• omawia rolę turystyki w gospodarce krajowej</li><li>• charakteryzuje turystykę krajową i zagraniczną w Polsce na podstawie danych statystycznych i map tematycznych</li></ul>                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"><li>• przedstawia współczesne tendencje rozwoju różnych rodzajów turystyki w Polsce</li><li>• porównuje strukturę wykorzystania środków transportu w turystyce krajowej i zagranicznej</li></ul>                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"><li>• analizuje cechy ruchu turystycznego w Polsce na podstawie danych statystycznych</li><li>• przedstawia konsekwencje rozwoju turystyki w Polsce</li></ul>                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"><li>• ocenia wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze i gospodarkę Polski</li></ul>                                                                                      |

|     |                           |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                               |
|-----|---------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 45. | Handel zagraniczny Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przyczyny ujemnego salda bilansu handlowego Polski</li> <li>• wskazuje głównych partnerów handlowych Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia znaczenie handlu zagranicznego dla gospodarki Polski</li> <li>• przedstawia bilans handlu zagranicznego Polski i wyjaśnia jego zmiany</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje strukturę towarową handlu zagranicznego Polski i wybranych państw Europy</li> <li>• wykazuje zmiany znaczenia handlu zagranicznego dla gospodarki Polski</li> <li>• wskazuje kierunki geograficzne i strukturę handlu zagranicznego na podstawie danych statystycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia przyczyny zmian kierunków eksportu i importu Polski po 1990 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa miejsce Polski w światowym handlu międzynarodowym</li> <li>• przewiduje, w jakich kierunkach będzie rozwijał się handel zagraniczny naszego kraju</li> </ul> |
|-----|---------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

#### VI. Polska w świecie

|     |                                         |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                  |
|-----|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 46. | Polska w organizacjach międzynarodowych | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia organizacje międzynarodowe, których członkiem jest Polska</li> <li>• wymienia euroregiony funkcjonujące przy polskich granicach i wskazuje je na mapie</li> </ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje przykłady działań podejmowanych przez Polskę w ramach organizacji międzynarodowych na podstawie dostępnych źródeł</li> <li>• charakteryzuje międzynarodową współpracę w ramach euroregionów oraz miast i gmin bliźniaczych</li> </ul>  | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia udział Polski w procesach integracyjnych i głównych organizacjach międzynarodowych</li> <li>• wskazuje korzyści wynikające z funkcjonowania euroregionów w Polsce</li> </ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia działalność Polski w organizacjach, które zapobiegają zagrożeniom społeczno-ekonomicznym oraz konfliktom zbrojnym lub je niwelują</li> </ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia społeczne i gospodarcze konsekwencje przystąpienia Polski do UE</li> </ul>                                                      |
| 47. | Inwestycje zagraniczne w Polsce         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia czynniki wpływające na atrakcyjność inwestycyjną Polski</li> </ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje polskie bezpośrednie inwestycje zagraniczne i podaje ich wartość na podstawie danych statystycznych</li> <li>• podaje przykłady bezpośrednich inwestycji zagranicznych prowadzonych w wybranym województwie na podstawie dostępnych źródeł</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia strukturę przestrzenną BIZ w Polsce na podstawie danych statystycznych</li> <li>• analizuje wartość BIZ napływających do poszczególnych regionów naszego kraju na podstawie mapy</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia bariery w napływie BIZ do Polski</li> </ul>                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia znaczenie BIZ dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju</li> <li>• wskazuje przykłady bezpośrednich inwestycji zagranicznych w Polsce</li> </ul> |

48./49. Powtórzenie i sprawdzenie wiadomości z rozdziałów *Usługi i Polska w świecie*

#### VII. Zróżnicowanie regionalne Polski

|     |                                                          |                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                  |
|-----|----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 50. | Regiony fizycznogeograficzne Polski                      | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia kryteria podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne</li> <li>• wskazuje na mapie prowincje i podprowincje Polski</li> </ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia regionalizację fizycznogeograficzną Polski</li> <li>• wskazuje na mapie makroregiony Polski</li> </ul>                | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w Polsce</li> </ul> | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa cechy środowiska decydujące o krajobrazie wybranych krain geograficznych Polski na podstawie dostępnych źródeł</li> </ul>               | Uczeń poprawnie: <ul style="list-style-type: none"> <li>• porównuje podział Polski na pasy ukształtowania powierzchni z podziałem na regiony fizycznogeograficzne</li> </ul>     |
| 51. | Cechy środowiska przyrodniczego wybranego regionu Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia walory środowiska przyrodniczego wybranej krainy geograficznej</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje elementy środowiska przyrodniczego wybranej krainy geograficznej na podstawie map, danych statystycznych i innych źródeł</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego wybranego regionu</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia dominanty środowiska wybranej krainy geograficznej Polski na podstawie map tematycznych, danych statystycznych i obserwacji bezpośrednich</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykazuje związki i zależności zachodzące między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego w wybranym makroregionie</li> </ul> |



|     |                                                                         |                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                 |
|-----|-------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 52. | Regionalne zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego Polski | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia regiony o najwyższym i najniższym stopniu rozwoju społeczno-gospodarczego</li> <li>wskazuje na mapie regiony różniące się poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia przyczyny dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia czynniki wpływające na rozwój społeczno-gospodarczy wybranych regionów Polski</li> <li>ocenia poziom rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych regionów Polski</li> </ul>            | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia przykłady działań zmniejszających dysproporcje w rozwoju poszczególnych regionów Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia skutki dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski</li> </ul>                            |
| 53. | Potencjał gospodarczy wybranego regionu Polski                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia mierniki rozwoju społeczno-gospodarczego danego regionu</li> </ul>                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia wartości mierników rozwoju społeczno-gospodarczego wybranego regionu na podstawie danych statystycznych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia rolę i zadania samorządu terytorialnego w regionie na podstawie dostępnych źródeł</li> <li>omawia zmiany zachodzące w środowisku geograficznym w wybranym regionie Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia potencjał gospodarczy regionu na podstawie danych statystycznych i dostępnych źródeł</li> </ul>         | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia inicjatywy podejmowane w regionie na rzecz jego rozwoju na podstawie dostępnych źródeł</li> </ul> |

#### VIII. Degradacja i ochrona środowiska

|     |                                                     |                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|-----|-----------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 54. | Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego w Polsce | <p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia źródła zanieczyszczeń atmosfery, hydrosfery i biosfery</li> <li>wymienia regiony w Polsce o największym zanieczyszczeniu środowiska</li> </ul> | <p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje źródła zanieczyszczeń atmosfery, hydrosfery i biosfery,</li> <li>wymienia nazwy obszarów ekologicznego zagrożenia oraz klęski ekologiczne i wskazuje te obszary na mapie</li> </ul> | <p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia wybrane wskaźniki zanieczyszczenia powietrza</li> <li>omawia skutki nadmiernej emisji zanieczyszczeń atmosferycznych</li> </ul>                                     | <p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska w Polsce</li> </ul>                    | <p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia stan poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego w Polsce</li> <li>wskazuje przykłady zachowań człowieka wobec klęsk ekologicznych</li> </ul>                                             |
| 55. | Ochrona środowiska przyrodniczego Polski            | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje różnice między parkiem narodowym a rezerwatem biosfery</li> <li>wymienia gatunki roślin i zwierząt objętych ochroną w Polsce</li> </ul>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia formy ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce</li> </ul>                                                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia uwarunkowania rozmieszczenia obszarów chronionych w Polsce</li> <li>wyjaśnia, na czym polega restytucja gatunków</li> <li>podaje przykłady restytucji gatunków zwierząt w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia działania polskich i międzynarodowych organizacji na rzecz ochrony przyrody prowadzone na terytorium naszego kraju</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia kierunki i skuteczność działań na rzecz ochrony środowiska podejmowanych w Polsce</li> <li>uzasadnia konieczność prowadzenia działań na rzecz restytucji i zachowania naturalnych elementów środowiska w Polsce</li> </ul> |
| 56. | Walory parków narodowych w Polsce                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia parki narodowe w Polsce</li> <li>wskazuje parki narodowe na mapie ogólnogeograficznej Polski</li> </ul>                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje przykłady form ochrony przyrody i krajobrazu we własnym regionie</li> <li>charakteryzuje walory przyrodnicze parku narodowego we własnym regionie</li> </ul>                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia charakterystyczne walory przyrodnicze podlegające szczególnej ochronie w parkach narodowych w Polsce na podstawie dostępnych źródeł, np. map i danych statystycznych</li> </ul>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje unikalne obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie polskich parków narodowych</li> </ul>                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>projektuje utworzenie nowego obszaru chronionego we własnym regionie</li> </ul>                                                                                                                                                   |

57. Sprawdzenie wiadomości z rozdziałów *Zróżnicowanie regionalne Polski* i *Degradacja i ochrona środowiska*

#### Powtórzenie materiału przed egzaminem maturalnym (15 godz.)

|         |                                                         |                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                            |
|---------|---------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 58.–60. | Środowisko przyrodnicze Polski<br>Mapa jako obraz Ziemi | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia cechy położenia geograficznego Polski</li> <li>zaznacza na mapie sąsiadów Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>podaje cechy położenia Polski na podstawie mapy</li> <li>przedstawia jednostki tektoniczne Polski na podstawie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje charakterystyczne cechy granic Polski</li> <li>porównuje budowę geologiczną Karpat Zewnętrznych i Karpat</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia konsekwencje położenia geopolitycznego Polski</li> <li>analizuje tabelę stratygraficzną</li> <li>analizuje ukształtowanie</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>analizuje zmiany terytorium oraz granic państwa polskiego na przestrzeni dziejów</li> <li>porównuje cechy ukształtowania</li> </ul> |
|---------|---------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|         |                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|---------|--------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|         | Sfery Ziemi<br>Procesy<br>endogeniczne<br>i egzogeniczne           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• zaznacza na mapie główne obszary występowania surowców mineralnych w Polsce i na świecie</li> <li>• wymienia czynniki kształtujące rzeźbę terenu</li> <li>• odczytuje dane z klimatogramów</li> <li>• wymienia elementy bilansu wodnego na podstawie schematu</li> <li>• rozpoznaje typy jezior</li> <li>• wymienia państwa nadbałtyckie</li> <li>• wymienia typy gleb i lasów występujących w Polsce i na świecie</li> <li>• wymienia elementy mapy</li> <li>• wymienia metody przedstawiania rzeźby terenu na mapie</li> <li>• czyta legendę mapy topograficznej</li> <li>• wymienia źródła ciepła na Ziemi</li> <li>• wymienia czynniki wpływające na rozkład temperatury powietrza na Ziemi</li> <li>• odczytuje z mapy symbole synoptyczne</li> <li>• zaznacza na mapie miejsca, w których odnotowano ekstremalne zjawiska atmosferyczne</li> <li>• rozpoznaje podstawowe (najpospolitsze) rodzaje skał występujących na Ziemi</li> <li>• wymienia procesy endogeniczne i egzogeniczne</li> </ul> | <p>mapy</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• zaznacza na mapie zasięg zlodowaceń w Polsce</li> <li>• opisuje pasy rzeźby terenu Polski</li> <li>• podaje cechy klimatu Polski na podstawie map tematycznych</li> <li>• opisuje znaczenie przyrodnicze i gospodarcze rzek i jezior Polski</li> <li>• podaje przyczyny niewielkiego zasolenia wód Bałtyku</li> <li>• przedstawia granice zasięgów wybranych gatunków drzew w Polsce</li> <li>• klasyfikuje mapy ze względu na różne kryteria</li> <li>• charakteryzuje metody prezentacji zjawisk ilościowych i jakościowych na mapie</li> <li>• przedstawia mechanizm powstawania monsunów</li> <li>• opisuje właściwości chemiczne wód morskich</li> <li>• opisuje typy ustrojów rzecznych</li> <li>• wskazuje na mapie obszary głównych fałdowań górskich</li> <li>• wymienia przykłady form erozyjnych i akumulacyjnych powstałych w wyniku działalności rzek i lądolodów</li> <li>• podaje cechy gór zrębowych i fałdowych</li> <li>• omawia rozmieszczenie wulkanów i trzęsień ziemi na świecie na podstawie mapy tematycznej</li> </ul> | <p>Wewnętrznych na podstawie przekroju geologicznego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje różnice między działalnością rzeźbotwórczą lądolodu i lodowca górskiego</li> <li>• wyjaśnia różnice między krajobrazem starogłacialnym a młodogłacialnym</li> <li>• charakteryzuje klimat Polski na podstawie map klimatycznych i danych statystycznych</li> <li>• omawia cechy reżimu polskich rzek</li> <li>• porównuje batymetrię jezior różnego typu</li> <li>• charakteryzuje typy wybrzeży Morza Bałtyckiego</li> <li>• odróżnia gleby strefowe od niestrefowych</li> <li>• charakteryzuje profile glebowe</li> <li>• opisuje wykorzystanie gospodarcze lasów</li> <li>• porównuje i szereguje różne rodzaje skał</li> <li>• porównuje rozkład temperatury powietrza w poszczególnych porach roku</li> <li>• klasyfikuje jeziora wg typów genetycznych</li> <li>• wyjaśnia przyczyny ruchu płyt tektonicznych</li> <li>• wymienia różnicę między ruchami epejrogenicznymi a ruchami izostatycznymi</li> <li>• opisuje czynniki wpływające na przebieg procesów krasowych</li> </ul> | <p> pionowe powierzchni kraju na podstawie krzywej hipsograficznej</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykazuje skutki gospodarcze ekstremalnych zjawisk atmosferycznych w Polsce i na świecie</li> <li>• wyjaśnia przyczyny niedoboru wody oraz przyczyny powodzi w Polsce i na świecie</li> <li>• analizuje przekrój przez basen artyzejski</li> <li>• porównuje wartość użytkową gleb w różnych regionach Polski</li> <li>• wyjaśnia przyczyny regionalnego zróżnicowania lesistości w Polsce</li> <li>• posługuje się skalą połową do obliczenia powierzchni</li> <li>• wyjaśnia skutki globalnych zmian klimatu</li> <li>• omawia genezę oraz skutki tsunami</li> <li>• czyta plany batymetryczne jezior</li> <li>• wykazuje zależność między ruchami płyt skorupy ziemskiej a trzęsieniami ziemi</li> <li>• podaje konsekwencje ruchów masowych</li> </ul> | <p>powierzchni Polski z ukształtowaniem powierzchni innych krajów</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• wykazuje związek między siecią hydrograficzną a innymi elementami systemu przyrodniczego Ziemi</li> <li>• ocenia stan czystości wód Bałtyku</li> <li>• wskazuje sposoby zapobiegania erozji gleb w Polsce</li> <li>• odczytuje i interpretuje treść mapy topograficznej i samochodowej</li> <li>• porównuje klimatogramy charakterystyczne dla różnych typów klimatu</li> <li>• analizuje przyczyny zróżnicowania elementów bilansu wodnego w różnych strefach klimatycznych</li> <li>• ocenia wpływ zmian klimatycznych na zmiany zasięgu obszarów współczesnych zlodzień</li> <li>• wykazuje związek występowania zjawisk wulkanicznych z przebiegiem granic płyt litosfery</li> <li>• wyjaśnia znaczenie wietrzenia jako procesu rzeźbotwórczego powierzchni Ziemi</li> </ul> |
| 61.–63. | Przemiany polityczne i gospodarcze świata<br>Ludność i urbanizacja | <ul style="list-style-type: none"> <li>• odczytuje na mapach aktualny podział polityczny świata</li> <li>• zaznacza na mapie aktualny podział administracyjny Polski</li> <li>• wymienia czynniki wpływające na zmianę liczby ludności w Polsce i na świecie</li> <li>• wymienia fazy przejścia</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje wybrane ustroje polityczne na świecie</li> <li>• opisuje czynniki decydujące o rozmieszczeniu ludności w Polsce i na świecie</li> <li>• omawia przestrzenne zróżnicowanie przyrostu naturalnego w Polsce i na świecie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• podaje kryteria podziału państw wg PKB na 1 mieszkańca oraz HDI</li> <li>• oblicza: wskaźniki dynamiki zmian liczby ludności, współczynnik przyrostu naturalnego i współczynnik feminizacji, współczynnik</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia na przykładach procesy integracji i dezintegracji w Europie po 1989 r.</li> <li>• przedstawia zmiany podziału administracyjnego Polski po II wojnie światowej</li> <li>• porównuje kształt piramidy wieku i pldi ludności Polski</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• opisuje zmiany na mapie politycznej Europy i świata po 1989 r. oraz jego następstwa</li> <li>• prognozuje rozwój liczby ludności Polski na podstawie wskaźników demograficznych</li> <li>• przewiduje społeczno-gospodarcze skutki starzenia się</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

|         |           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------|-----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|         |           | <p>demograficznego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce i na świecie</li> <li>wymienia kraje o wysokim i niskim przyroście naturalnym</li> <li>wymienia grupy ekonomiczne ludności na podstawie piramidy wieku i płci</li> <li>wymienia przyczyny migracji zewnętrznych i wewnętrznych w Polsce i na świecie</li> <li>wymienia mniejszości narodowe i etniczne w Polsce</li> <li>wymienia główne odmiany ludzkie na świecie</li> <li>wymienia czynniki wpływające na aktywność zawodową ludności w Polsce i na świecie</li> <li>wymienia główne choroby w krajach wysoko i słabo rozwiniętych</li> <li>wymienia funkcje miast i typy aglomeracji w Polsce i na świecie</li> <li>wymienia główne opcje polityczne i organizacje pozarządowe w Polsce</li> <li>wymienia obiekty kultury materialnej oraz obiekty z <i>Listy światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO</i> w Polsce</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia zmiany liczby ludności w Polsce po II wojnie światowej</li> <li>porównuje piramidę wieku i płci Polski z piramidami wieku i płci innych państw</li> <li>podaje przyczyny starzenia się społeczeństwa</li> <li>określa kierunki migracji zewnętrznych Polaków na podstawie mapy</li> <li>wyjaśnia rozmieszczenie przedstawicieli poszczególnych wyznań na świecie</li> <li>charakteryzuje strukturę bezrobocia w Polsce</li> <li>podaje najczęstsze przyczyny zgonów w Polsce i na świecie</li> <li>charakteryzuje największe miasta w Polsce i na świecie oraz omawia ich rozmieszczenie</li> <li>charakteryzuje funkcje wybranych miast na świecie</li> <li>charakteryzuje przebieg procesów urbanizacyjnych w Polsce i na świecie</li> <li>charakteryzuje wybrane pomniki historii Polski oraz polskie obiekty z <i>Listy światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego UNESCO</i></li> </ul> | <p>przyrostu rzeczywistego, współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik bezrobocia</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje cechy społeczeństwa w różnych fazach przejścia demograficznego</li> <li>opisuje wpływ barier osadniczych na rozmieszczenie ludności na świecie</li> <li>wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji w Polsce</li> <li>rozróżnia fazy urbanizacji</li> <li>omawia znaczenie obiektów kultury materialnej w przeszłości i w czasach współczesnych w wybranym województwie w Polsce</li> </ul> | <p>w danym roku z piramidami wieku i płci innych państw wyjaśnia kulturowe aspekty zróżnicowania religijnego</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia przyczyny i konsekwencje bezrobocia w Polsce i na świecie</li> <li>ocenia wpływ procesów urbanizacyjnych na zmiany sieci osadniczej w Polsce i na świecie</li> <li>przedstawia uwarunkowania preferencji wyborczych Polaków</li> </ul>                              | <p>społeczeństwa</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia najnowszą falę migracji Polaków po wejściu do UE</li> <li>ocenia skutki zróżnicowania stanu zdrowia ludności Polski i innych krajów świata</li> <li>interpretuje wskaźniki urbanizacji w Polsce i Europie</li> <li>ocenia wkład Polaków w rozwój cywilizacyjny świata</li> </ul> |
| 64./65. | Rolnictwo | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia czynniki rozwoju rolnictwa w Polsce i na świecie</li> <li>wymienia regiony rolnicze w Polsce i na świecie</li> <li>wymienia główne obszary upraw roślin i chowu zwierząt w Polsce i na świecie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje uwarunkowania rozwoju rolnictwa wybranego regionu Polski oraz wybranych państw na świecie</li> <li>charakteryzuje rozmieszczenie upraw i wielkość produkcji głównych ziemioplodów oraz zwierząt gospodarskich w Polsce i na świecie na podstawie danych statystycznych</li> <li>charakteryzuje stan floty rybackiej oraz wielkość połowów w Polsce i na świecie</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia zróżnicowanie poziomu rolnictwa w Polsce i na świecie oraz podaje jego konsekwencje</li> <li>porównuje produkcję rolniczą Polski z produkcją rolniczą wybranych krajów świata</li> <li>przetawia zmiany w polskim rolnictwie po wstąpieniu do UE</li> <li>przetawia stan i perspektywy rozwoju światowego oraz polskiego rybactwa</li> </ul>                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia wpływ poszczególnych czynników na rozwój rolnictwa Polsce i na świecie</li> <li>analizuje strukturę przestrzenną upraw w Polsce i na świecie oraz jej zmiany na podstawie danych statystycznych</li> <li>porównuje wielkość produkcji zwierzęcej w Polsce na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych</li> <li>porównuje chów ekstensywny i intensywny</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia politykę rolną państwa polskiego i wybranych państw świata</li> <li>określa tendencje zmian w pogłowie zwierząt gospodarskich w Polsce i na świecie</li> <li>prognozuje zmiany w polskim rybactwie związane z uczestnictwem we wspólnej polityce rolnej UE</li> </ul>                                 |

|         |                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|---------|-----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|         |                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | na podstawie danych statystycznych                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje wielkość i strukturę połowów w Polsce i na świecie na podstawie danych statystycznych</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 66./67. | Przemysł                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dokonuje podziału przemysłu wg wybranych kryteriów</li> <li>• wymienia funkcje przemysłu</li> <li>• wymienia czynniki lokalizacji przemysłu</li> <li>• wskazuje lokalizację najważniejszych złóż surowców mineralnych w Polsce i na świecie na podstawie mapy tematycznej i danych statystycznych</li> <li>• wymienia rodzaje elektrowni w Polsce i na świecie</li> <li>• wymienia alternatywne źródła energii</li> <li>• wymienia najważniejsze działy przetwórstwa przemysłowego w Polsce i na świecie</li> <li>• wskazuje na mapie największe okręgi przemysłowe świata i Polski</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje na mapie obszary występowania zasobów naturalnych w Polsce i na świecie</li> <li>• przedstawia rozmieszczenie elektrowni ciepłych, wodnych i innych niekonwencjonalnych w Polsce i na świecie</li> <li>• wskazuje dynamicznie rozwijające się dziedziny produkcji przemysłowej w Polsce i na świecie</li> <li>• charakteryzuje i wskazuje na mapie specjalne strefy ekonomiczne w Polsce</li> <li>• analizuje rozmieszczenie ośrodków high-tech na świecie</li> <li>• omawia czynniki lokalizacji wybranych okręgów przemysłowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• analizuje zmiany wielkości wydobycia wybranych surowców mineralnych w Polsce i na świecie na podstawie danych statystycznych</li> <li>• porównuje wielkość i strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce i innych państwach świata na podstawie danych statystycznych</li> <li>• porównuje strukturę przemysłu przetwórczego Polski ze strukturą innych krajów świata</li> <li>• opisuje zmiany zachodzące w okręgach przemysłowych Polski i świata</li> </ul>                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa miejsce Polski w światowej produkcji przemysłowej</li> <li>• ocenia wielkość wydobycia surowców w Polsce i na świecie</li> <li>• wyjaśnia przyczyny i konsekwencje zmian w gospodarowaniu różnymi źródłami energii w Polsce i na świecie</li> <li>• omawia procesy modernizacji i restrukturyzacji zachodzące w okręgach przemysłowych</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia stan i perspektywy rozwoju polskiego i światowego przemysłu wydobywczego</li> <li>• formułuje problemy energetyki w Polsce i na świecie</li> <li>• ocenia perspektywę rozwoju przemysłu zaawansowanej technologii w Polsce i na świecie</li> </ul>                                                                            |
| 68./69. | Usługi                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• dokonuje podziału usług</li> <li>• omawia sieć transportową wybranego państwa oraz Polski</li> <li>• wyjaśnia znaczenie terminu <i>atrakcyjność turystyczna</i></li> <li>• wymienia walory krajoznawcze Polski i wybranych państw świata</li> <li>• wymienia czynniki warunkujące rozwój turystyki</li> <li>• wskazuje głównych partnerów handlowych Polski</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia rolę usług w gospodarce Polski i innych państw świata</li> <li>• omawia wady i zalety różnych rodzajów transportu</li> <li>• omawia rolę łączności w gospodarce Polski i świata</li> <li>• przedstawia atrakcje turystyczne w wybranym państwie świata i w Polsce</li> <li>• omawia rolę turystyki w polskiej i światowej gospodarce</li> <li>• omawia bilans handlu zagranicznego wybranych państw świata i Polski</li> </ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• przedstawia zróżnicowanie sektora usług w Polsce i innych państwach UE</li> <li>• przedstawia uwarunkowania rozwoju i strukturę transportu w Polsce i na świecie</li> <li>• podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności w Polsce i na świecie</li> <li>• porównuje walory turystyczne wybranych państw i Polski</li> <li>• przedstawia współczesne tendencje rozwoju różnych rodzajów turystyki w Polsce i na świecie</li> <li>• porównuje strukturę towarową handlu zagranicznego Polski i wybranych państw świata</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wyjaśnia zróżnicowanie udziału poszczególnych rodzajów transportu w przewozach i pracy przewozowej w Polsce i na świecie na podstawie danych statystycznych</li> <li>• ocenia zróżnicowanie infrastruktury turystycznej w Polsce i na świecie</li> <li>• przedstawia konsekwencje rozwoju turystyki w Polsce i na świecie</li> <li>• wyjaśnia przyczyny zmian kierunków eksportu i importu Polski po 1990 r.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia uwarunkowania oraz współczesne tendencje rozwoju różnych środków transportu oraz łączności w Polsce i na świecie</li> <li>• ocenia wpływ turystyki na środowisko przyrodnicze Polski i innych państw świata</li> <li>• ocenia miejsce Polski w światowym handlu międzynarodowym i przewiduje kierunki jego rozwoju</li> </ul> |
| 70./71. | Polska w świecie<br>Zróżnicowanie | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wymienia organizacje międzynarodowe, m.in. te,</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• charakteryzuje międzynarodową współpracę w ramach</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• wskazuje korzyści wynikające z funkcjonowania euroregionów</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• omawia działalność Polski w organizacjach</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ocenia społeczne i gospodarcze konsekwencje przystąpienia</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|                      |                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------|----------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                      | regionalne Polski<br>Problemy współczesnego świata                   | <p>do których należy Polska</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia euroregiony na podstawie mapy</li> <li>wymienia czynniki wpływające na atrakcyjność inwestycyjną Polski</li> <li>wymienia kryteria podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne</li> <li>wymienia walory środowiska wybranej krainy geograficznej w Polsce</li> <li>wymienia mierniki poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego regionu</li> </ul> | <p>euromiast i gmin</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia polskie bezpośrednie inwestycje zagraniczne i podaje ich wartość na podstawie danych statystycznych</li> <li>charakteryzuje elementy środowiska przyrodniczego wybranej krainy geograficznej na podstawie mapy</li> <li>przedstawia przyczyny dysproporcji w rozwoju społeczno-gospodarczym Polski i świata</li> <li>podaje przyczyny konfliktów zbrojnych na świecie</li> </ul>                                                              | <p>w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia nierównomierny napływ inwestycji zagranicznych w różnych regionach kraju na podstawie mapy</li> <li>wyjaśnia uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego regionów Polski</li> <li>omawia przyczyny i skutki globalizacji</li> <li>podaje przykłady form współpracy międzynarodowej na różnych płaszczynach</li> </ul>                                                                                                                                               | <p>międzynarodowych</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>przedstawia bariery w napływie BIZ do Polski</li> <li>przedstawia przykłady działań zmniejszających dysproporcje w poziomie rozwoju wybranych regionów Polski</li> <li>przedstawia ekonomiczne skutki konfliktów na świecie</li> </ul>                                                                       | <p>Polski do UE</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia znaczenie inwestycji zagranicznych w Polsce</li> <li>omawia inicjatywy podejmowane w regionie na rzecz jego rozwoju na podstawie dostępnych źródeł</li> <li>stosuje różne mierniki do oceny poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego państw</li> </ul> |
| 72.                  | Degradacja i ochrona środowiska przyrodniczego w Polsce i na świecie | <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia źródła zanieczyszczeń w różnych sferach Ziemi</li> <li>wymienia obszary na świecie i w Polsce o największym zanieczyszczeniu środowiska na podstawie map</li> <li>podaje różnice między parkiem narodowym a rezerwatem biosfery</li> <li>rozpoznaje parki narodowe w Polsce i na świecie na podstawie mapy</li> </ul>                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje źródła zanieczyszczeń różnych sfer Ziemi</li> <li>wymienia nazwy obszarów ekologicznego zagrożenia oraz klęski ekologiczne w Polsce i na świecie oraz wskazuje te obszary na mapie</li> <li>przedstawia formy ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce i na świecie</li> <li>charakteryzuje walory przyrodnicze parków narodowych w Polsce i na świecie</li> <li>wymienia obszary o różnym stopniu zależności człowieka od środowiska przyrodniczego</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>omawia przyczyny przestrzennego zróżnicowania emisji głównych zanieczyszczeń powietrza na świecie</li> <li>omawia skutki nadmiernej emisji zanieczyszczeń atmosferycznych</li> <li>podaje przykłady restytucji różnych gatunków zwierząt</li> <li>wyjaśnia zasady zrównoważonego rozwoju</li> <li>przedstawia charakterystyczne walory przyrodnicze podlegające szczególnej ochronie w parkach narodowych w Polsce i na świecie na podstawie danych statystycznych i dostępnych źródeł</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska w Polsce i na świecie</li> <li>przedstawia działania międzynarodowych organizacji na rzecz ochrony przyrody w Polsce i na świecie</li> <li>opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie parków narodowych</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>ocenia stan poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego w Polsce i na świecie</li> <li>wskazuje przykłady zachowań człowieka wobec klęsk ekologicznych</li> <li>ocenia kierunki i skuteczność działań państw na rzecz ochrony środowiska</li> </ul>                     |
| 73.–80.<br>(8 godz.) | Zajęcia terenowe                                                     | <p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>określa współrzędne geograficzne miejsca obserwacji na pomocą GPS</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>dokonywa pomiaru azymutu za pomocą busoli</li> <li>wyznacza kierunki świata za pomocą busoli</li> <li>określa wysokość bezwzględną za pomocą GPS</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wymienia elementy środowiska przyrodniczego w okolicach szkoły</li> <li>opisuje typy skał występujących w okolicach szkoły na podstawie mapy geologicznej i obserwacji bezpośredniej</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>opisuje elementy środowiska przyrodniczego w otoczeniu szkoły</li> <li>określa sposoby użytkowania ziemi w pobliżu miejsca obserwacji</li> </ul>                                                                                                                                                             | <p>Uczeń poprawnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>wyjaśnia związki zachodzące pomiędzy elementami środowiska przyrodniczego a użytkowaniem ziemi na badanym obszarze</li> </ul>                                                                                                                            |